

क-३ बं: १९७७ ५. १

५ ॥ अथमहोपनिषदपद्मसंहिता ॥

मयपमसंहिताग्रंथस्यानुक्रमः
 शास्त्रान्तारकथनं
 भट्टान्तरसंज्ञितानामानिप्रथमः
 मत्स्युत्पत्तिकथनं द्वितीयः
 सृष्टिकथनं
 इति ब्रह्मादि सृष्टिप्रकारेणाम
 तृतीयोऽध्यायः
 सत्तादिगुणस्वरूपकथनं
 नामचतुर्थोऽध्यायः
 ब्रह्मलक्षणं नाम पंचमः
 ब्रह्मप्राप्तिपायकथनं नाम
 षष्ठोऽध्यायः

०
 १
 ५
 ९
 १०
 १२
 १४
 १७

गतिविरोधकथनं नाम सप्तमः २०
 तपोविरोधकथनं नाम अष्टमः २३
 जंबुद्वीपादिप्रमाणकथनं नाम नवमः २५
 भूर्लोकविस्तारकथनं नाम दशमोऽध्यायः २७
 भनलादिविस्तारकथनं नाम एकादशो
 ध्यायः २९
 भवर्लोकविस्तारकथनं नाम द्वाद
 शोऽध्यायः ३३
 इति ज्ञानपादः
 मासनभेदविधिर्नाम प्रथमः ३५
 नाडीस्वरूपकथनं नाम द्वितीयः ३७
 प्राणायामलक्षणं तृतीयः ३८

॥ पञ्च०
॥ १ ॥

पंचभूतस्नानभेदनिर्णयाना
मन्त्रतुर्याध्यायः
योगलक्षणं नाम पंचमः
योगपादः समाप्तः
भूपरीक्षाविधिर्नाम प्रथमः
ग्रामविन्यासकथनं द्वितीयः
कर्षणविधिर्नाम तृतीयः
रत्नविन्यासविधिः
बालालयकल्पनविधिः
मयोग्यशिलादार्ढ्यादि
उपपीठादिकल्पनं
इति बालालयकल्पनविधि

३०

४१

४४

४७

५०

नमन्त्रतुर्याध्यायः

शंक्रुष्णपनविधिः

प्रासादलक्षणं

प्रथमेष्टकाविधिः

विष्णुलभ्यनिर्माणफलं

इति प्रथमेष्टकाविधिः पंचमः

गर्भविन्यासविधिः

शाम्भोक्तायः

इति प्रासादस्वर्गगर्भविन्यासविधि

नाम पष्ठोऽध्यायः

मन्त्रिष्ठानलक्षणं नाम सप्तमोऽध्या०

निमानभेदकथनं

५३

५५

५६

५७

॥ समाप्त ॥
॥ १ ॥

प्रासादमेदलक्षणं नाम अष्टमः ५४
मूर्धेष्टकाविधिः
सूयिकाकीलं
शिखाकुंभलक्षणं
विमानदेवताकल्पनं
सूत्रालेपनप्रकारः
वर्णप्रक्षेपणप्रकारः
मंडनप्रकारः
इति विमानदेवताकल्पनं
नाम नवमः
प्राकारपरिकल्पनं
सालनिर्माणं

मूर्धमंष्टपनिर्माणं
गोपुरादिसंख्या
नूतनमंष्टपं
सोपानपंक्तयः
द्वारादिकल्पनं
मंष्टपादिनिर्माणं
गोपुरस्थानानि
गोपुरलक्षणं
मंष्टपस्यमानानि
मास्थानमंष्टपलक्षणं
कवाटादिनिर्माणं
कवाटदेवता

॥ पञ्च
॥ २ ॥

हारपालादिकल्पनं
पाकस्नानं
नित्यहोमकुंडं
अपूपपचनस्नानं
नानाविधपदार्थस्नाप
नस्नानानि
तंडुलादिस्नालनस्नानानि
मज्जनं भस्महं
तांबूलोष्ठहं
वस्त्रशाला
भुक्तिस्नानं
चनालयं

धान्यशाला
गोशाला
क्षत्रादिनिक्षेपस्नानं
शिविकास्नानं
पानीयशाला
उत्सवेयजनस्नानं
कूपस्नानं
तटाकस्नानं
मंठस्नानं
देवाश्रयीणांसदनानि
उद्यानपुष्पवाटीस्नानानि
एकावरणेपरिवारस्नानकल्पनभेदः

॥ यम ॥
॥ २ ॥

भतहोगृहयेपरिवारकल्पनभेदः
मध्यांतरहारमालेपरिवारदेवताकल्पं
अष्टादशदेवतागणाः
तत्रउत्तममध्यमादिभेदः
इत्यावर्णदेवताकल्पननामदशमः ७७
प्रतिमाद्वयविशेषः
तत्रशिलाभेदः
शिलासंज्ञणं
गर्भशिलादोषः
गर्भशिलाज्ञानोपायः
शिलायांगर्भफलं
शिलादोषः

पुनपुंसकलाचक्षणं
विंवपीठादिनिर्माणशिलाभेदः
शिलासंग्रहणेदेशः
शिलासंग्रहणेदेशनिषेधः
शिलासंग्रहणेपुण्यदेशः
शिलासंग्रहणकालः
अधिवासः
शिलासंग्रहणकर्माणि
देवीनांविंवनिर्माणेतत्रभेदः
शिलानयनप्रकारः
दारुसंग्रहणकालः
प्रशस्तरक्षाः

॥ पञ्च

॥ ३ ॥

अप्रशस्तवृक्षाः

अप्रशस्तवृक्षैर्विवनिर्माणे दोषः

दारुसंग्रहणकर्माणि

असंस्कृतदारुणाविवनिर्मा

णे दोषः

जलाधिवासादि

इति दारुसंग्रहणं नाम एकादशः

रक्षपतनफलं

ध्रुववेरप्रमाणं

रेखादिप्रमाणं

मात्रांगुणप्रमाणं

मायव्यादि

योन्यादि

नालप्रमाणं

प्रस्तादिप्रमाणं

इति ध्रुववेरप्रमाणं मंगुलादि

लक्षणं नाम द्वादशोऽध्यायः

शूलस्थापनविधिः

वास्तुहोमः

पादपीठलक्षणं

पद्मपीठलक्षणं

वेदिलक्षणं

धाराकुड्यलक्षणं

सिंहविष्टरलक्षणं

॥ राम ॥

॥ ३ ॥

भोगराय्यालक्षणं
 भोगासनलक्षणं
 उपयानलक्षणं
 गरुडासनलक्षणं
 पञ्चविधमतिष्ठानामानि
 रत्निशूलस्थापनविधिर्नाम
 त्रयोदशोऽध्यायः
 मृत्विंशनिर्माणप्रकारः
 वर्णभेदप्रकारः
 वर्णाधिदेवता
 वर्णभेदः
 मृत्विंशनिर्माणेष्टाभदरा

९१

वस्तूनि
 युगभेदेन वाक्कदेवादिचतुर्मुर्ती
 नां वर्णभेदः
 केरावादिह्यदरा मूर्तीनां वर्णभेदः
 विष्णुपार्षदानां वर्णभेदः
 पुरुषोत्तमादिमष्टमूर्तीनां वर्णभेदः
 देवीनां वर्णभेदः
 मत्स्यादिमूर्तीनां वर्णभेदः॥
 भरतशत्रुघ्नलक्ष्मणहनुमानगरुड
 मूर्तीनां वर्णभेदः
 विष्णुपार्षदानां वर्णभेदः
 नवग्रहाणां वर्णभेदः

॥ पञ्च
॥ ४ ॥

मातृणां वर्णभेदः
अष्टादिस्पालां वर्णभेदः
वस्त्रगणानां वर्णभेदः
मरुद्गणानां वर्णभेदः
सप्तर्षीणां वर्णभेदः
विश्वादिपरिवाराणां वर्णभेदः
अप्सरसां वर्णभेदः
मादित्यानां वर्णभेदः
एकादशरुद्राणां वर्णभेदः
शिष्टानां देवतानां वर्णभेदः
इति वर्णविधानं नाम चतुर्दशः
स्त्रियासनप्रतिमाभेदः

९७

तत्रोत्तमभागासनलक्षणं
मध्यमभागासनलक्षणं
अधमभागासनलक्षणं
उत्तमयोगासनलक्षणं
मध्यमयोगासनलक्षणं
अधमयोगासनलक्षणं
प्रतिमानभेदे निपुनरपि
उत्तमादिभेदः
योगासनलक्षणं
तत्रोत्तमादिभेदः
रोपासनलक्षणं
तत्रोत्तमादिभेदः

॥ राम ॥
॥ ४ ॥

प्रतिमाद्यनभेदेन उत्तमा
द्यवस्थाभूतभेदेन उत्तमाद्य
वस्थासंहारदायनलक्षणं
तत्रापि उत्तमाद्यवस्थासर्ग
शय्यालक्षणं

तत्राप्युत्तमाद्यवस्थास्ति
त्यासनादिभेदानामपंचद
शो ध्यायः

यानारूढस्य भेदः

गरुडारूढलक्षणं

तत्राप्युत्तमादिभेदः

विश्वरूपलक्षणं

१०१

तत्र भेदः

चतुर्विंशमूर्तीनां लक्षणं

आयुधादिविन्यासभेदः

ब्राह्म्याद्यष्टमूर्तीनां भेदनामानि

नासां लक्षणानि

नासां स्थापने फलभेदः

इति चतुर्विंशत्यूर्तिमष्टमूर्तीनां

लक्षणं नाम पोडशो ध्यायः

१०२

अथ दशावतारमूर्तीनां लक्षणं तत्र

मत्स्यमूर्तिलक्षणं कूर्ममूर्तिलक्षणं

वराहमूर्तिलक्षणं

नृसिंहमूर्तिलक्षणं

॥ पञ्च

॥ ५ ॥

तत्र भेदः

वामनमूर्तिलक्षणं
भार्गवमूर्तिलक्षणं
साराथिमूर्तिलक्षणं
लक्ष्मणमूर्तिलक्षणं
भरतमूर्तिलक्षणं
रात्रुघ्नमूर्तिलक्षणं
सीतामूर्तिलक्षणं
लक्ष्मणादीनां देव्यालक्षणं
हनुमन्मूर्तिलक्षणं
सुग्रीवलक्षणं
अंगदलक्षणं

विभीषणलक्षणं

रक्ताक्षलक्षणं

गुहलक्षणं

श्रीराममूर्तस्वातंत्र्यादिभेदः

श्रीरामस्य पार्षदलक्षणं

बलभद्रलक्षणं

देवतीलक्षणं

इति राघवादि लक्षणं नाम

सप्तदशः

श्रीकृष्णमूर्तिलक्षणं

तत्रानेकभेदः

तत्र शायनलक्षणं

॥ ॥

॥ राम ॥

॥ ५ ॥

वास्तुर्दलक्षणं
पार्थसारथिलक्षणं
विश्वरूपलक्षणं
गोपालमूर्तिलक्षणं
कालियमर्दनरुक्मिलक्षणं
गसामंडलमध्वरुक्मिलक्षणं
मूर्तिलक्षणं
नवनीतरुक्मिलक्षणं
याद्वेंद्रुक्मिलक्षणं
रुक्मिणीमत्स्यभोगालक्षणं
कलिलक्षणं
अवतारमूर्तीनां व्यापनवि

षयेकोनकादीनां लक्षणं
लक्ष्मीनारायणमूर्तिलक्षणं
पुनरपि मूर्तिभेदाः
पंचमूर्तिलक्षणं
इति मूर्तिभेदकथनं नाम अष्टादशः ११४
कर्मार्याप्रतिमादीनां लक्षणं
तत्र पट्टभेदाः
प्रतिमापरिमाणं
तत्र स्तित्वासनादिभेदः
उपादानादिभेदः
पीठोत्सेधलक्षणं
लोहप्रतिमानिर्माणविधिः

॥पञ्च०
॥५॥

प्रतिमामानलक्षणं
इत्येकोनविंशोऽध्यायः
विंबानांपद्विधमानलक्षणं
विंबानांमंगकल्पनेष्टयड्मा
ननिरूपणं ॥
तल्लक्षणंच ॥
सूयणानांमानसाधनं
इतिप्रतिमालक्षणंघृणं
लक्षणंनामविंशोऽध्यायः
अथश्रियादिदेवीनांनिर्माणं
तत्रमानलक्षणं
इतिश्रियादिदेवीनांलक्षणं

नामएकविंशोऽध्यायः
अथपरिवारदेवानांलक्षणं
तेषांभासनानांलक्षणं
परिवारदेवानांउद्गायः
इतिपरिवारदेवनालक्षणंनाम
द्वाविंशोऽध्यायः
अथभाराधनोपकरणानि
दीपस्तंभलक्षणं
तत्रधानुभेदः
अर्घ्यपात्राणि
शंखशक्तिपात्राणि
नैवेद्यपात्राणि

१२९

१२९

१३९

१२९

॥सप्त॥
॥५॥

हवीं

पानीयपात्रं
पादुके
नौर्यपात्रं
आचमनपात्रं
कंकनपात्रं
भंजनपात्रं
दर्पणं
धारपात्रं
स्नानपात्रं
धूपपात्रं
दीपपात्रं

घंटालक्षणं
नीराजनपात्रं
बलिपात्रं
आनपत्रलक्षणं
व्यजनलक्षणं
चामरलक्षणं
नागलतिकापात्रं
स्नानासनं
भलंकारासनं
भोजनासनं
यात्रासनं
रथयात्रासनं

॥ पञ्च०
॥ ७ ॥

जलशोणी
कटाहलक्षणं
अभिषेकपात्रं
वाद्यादीनि
इति पूजोपकरणविधानं नाम
त्रयोविंशोऽध्यायः
अथाचार्यलक्षणं
तत्राधिकारिणः
ऋत्विग्लक्षणं
ऋत्विक्संख्या
यतीनां अधिकारनिषेधः
अन्येष्वन्यधिकारिणः दर्शयति

अंकुरारोपणं
तत्र दिनसंख्या
पालिकादिपात्राणि
तेषां लक्षणानि
पात्रसंख्या
तत्र दैवमानुषेभ्यो देवसंख्याभेदः
मंदपनिर्माणं
मृत्तिकासंग्रहणप्रकारः
अंकुरारोपणसूत्रपातं
पात्राणां बंधनीयवस्तूनि
पात्रपूरणं
सोमकुंभस्थापनं

॥ राम ॥
॥ ७ ॥

धान्यानि
धान्यसाजनं
पुण्याहं

पालिकादिपात्राणां देवतातोरणध्व
जहारकुंभादीनां पूजाहोमः
संपाताज्यविमर्शनं
वीजपावापनविधिः
तत्रसेचनं
वालः
दक्षिणादानं
रुद्राशुभां कुरलक्षणं
गुरुणे च सर्वकार्यमिति

तदराक्तो
इत्थं कुर्यात्पणविधिर्नाचतुर्विंशः १००
अथ प्रतिष्ठाकालः
तत्रायनमासतिथ्यादिनसुत्रवायः
अधिवासमंटपलक्षणं
तत्रवेदिलक्षणं
तत्रकुंडानां लक्षणं
पंचमूर्तिप्रतिष्ठायां भेदः
प्रपावेदीस्तंभलक्षणं
स्नानमंटपलक्षणं
सृकसृवलक्षणं
तोरणकल्पनं

॥ पञ्च०
॥ ८॥

तत्रशूलानि
अष्टोमंगलानि
ज्ञानपीठं
नयनोन्मीलनं
शास्त्रार्थकालिजादनां पीठानि
उपकुंभादीनि
अन्यमामग्री
रतिप्रतिष्ठापकरणं नाम पंचविंशः
पतिष्ठानिरूपणं
तत्रप्रतिष्ठाशब्दस्यार्थः
रथकारशिल्पादीनां गोपणं
मदनमार्जनं नालेपनं

१४५,

दर्भपुंजैपर्वणिकरणं
पंचगव्यरक्षिः
पुण्याहवाचनरक्षिः
मदनालेकरणं
रातिहोमः
तत्रगाथा
प्रतिमाप्रादनं
उपचारदानं
कौतुकवेधनं
सृन्मयादिविंबानां ज्ञायाधिवामपि०
कूर्चलक्षणं
दर्भसंख्या

॥ राम ॥
॥ ८ ॥

रक्षाकुंभं
दंडादिदिक्पतिकुंभानांपूजा
तत्रगृहाविधिः
अनिर्वाणदोषं
तत्रमंत्रपाठः
प्रतिमासंप्रदणं
शिल्पिनानयनोन्मीलनं
शिल्पितोरणं
होमः
उद्धर्तनं
जलाधिवासदेशविंवालयनप्रकारः
तत्रप्रशस्तजलानि

वर्त्यजलानि
जलमध्येप्रपानिर्माणं
द्वारतोरणकुंभादिपूजनं
जलाधिवासः
प्रायाधिवासजलाधिवासनयनो
न्मीलनेनकालनियमेति
तत्रमुख्यकालः
नवाद्यभावेजलाधिवासप्रकारः
इतिजलाधिवासनंनामर्षाद्विंशो० १५०
शिल्पीनांविसर्जनं
वास्तुपुरुषोत्पत्तिः
वास्तुपूजाप्रकारः

॥ पञ्च०
॥ ९॥

वास्तुपुरुषस्थांगे पूज्यदेवतानि
वास्तुहोमः
वास्तुबलिः
मंडपादीनां सन्मार्जनादिमिश्राधीकरणं
बहिर्निवासयोग्यजनाः
मंडपालंकरणं
तोरणनिर्माणं
गन्धाधिवासान्वागमंटापविंबानयनं
नयनोन्मीलनं
अष्टमंगलदर्शनं
सप्तदशकलराख्यानं
श्रियादिदेवीनां ब्रह्मास्थानां स्तूपनेक

लरासंख्या
द्वादशाक्षरन्यासः
नयनोन्मीलनविधिः
स्तूपनार्थकौतुकबंधनं
एकोनविंशन्मृत्तिकया
विंबलेपः
पुनस्तूपनं
पञ्चामृतस्तूपनं
उष्णादकादिस्तूपनं
तन्त्रमंत्रभेदः
उपचारदानं
शय्यावेदिः

॥ राम ॥
॥ ९॥

तत्र राय्यानिर्माणं
रायनाधिवासः
तत्र मंत्रपाठः
आष्टादनं
तोरणपूजा
तोरणदेवता
दिकृष्णजाः
दिक्कुम्भपूजनं
कलशस्थापनं अष्टरत्नानि
पूर्वादीनपविधिः
मूर्तिकुम्भाः
मूर्तिकुम्भोत्तरवचकादिशेषः

अष्टमंगलादिस्थापनं
विष्वादिमूर्तीनांकुम्भपूजनं
महाकुम्भस्थानपनं
महाकुम्भपूजा
ब्राह्मणभोजनं
ब्राह्मणानां दक्षिणारानं
होमारंभः
पर्यग्निकरणं
अग्निस्थापनं
क्रमेण कुंडदेवताः
प्रागादिकुंडेषु समिधः
उक्तसमिधाभावे प्रतिविधिः

॥ पञ्च०

॥ १०॥

चतस्रधेनुस्नापनं

होमसंख्या

महाकुंभेभावाहनं

करकेभावाहनं

सृष्टिसंहारहोमक्रमः

तत्तहोमक्रमः

न्यासभेदः

तत्तादिन्यासानि

स्वावरजोगमभेदेनन्यासभेदः

होमोत्तरंन्यासः

षोडशान्यासविधिः

शांतिहोमः

संपातसंग्रहणं

दिग्होमात्संपातसंग्रहणं

विंबेसंपातसंत्वनक्रमः

बहुवेरविषयेविशेषः

श्रियादिदेवीनांब्रह्मादीनांसं

हारोत्सादनादिकंपूर्ववदिति

सजीवकरणं

क्षेत्रजन्यमनं

चतुर्विधानसमर्पणं

कौतुकबंधनं

अस्त्रमंत्रन्यासः

बलिदानं

॥ राम॥

॥ १०॥

दिक्षालानां होमः
दिक्षालानां हवने मंत्रभेदः
तत्र मंत्रः
गरुडादि विंबानां स्थापनं
तेषां शयनाधिवासः
बलिपीठादीनां अधिवासः
प्रतिमोत्थापनं
उद्घर्तनं
बलिगाथा
स्वप्नाधिपतिमंत्रहोमः
विंबे प्रतिमरबंधनं
महाकुंभे बालविंबाद्युत्थावाहनं

पूर्णाहुतिः
पूर्णाहुत्यादौ निमित्तज्ञानं
तत्र रक्षभलक्षणानि
निशिजागरणं
स्वप्नपरीक्षा
रतिशयनाधिवासां नाम सप्तविंशः १५५
अपरंश्चरुत्वं
सुखं दर्शनं प्रतिष्ठारंभः
दुःस्वप्नदर्शनं शांतिः
एकवेरविषये वास्तुहोमदेशः
रत्नविन्यासः
आवरणभेदेन रत्नन्यासः

॥ पञ्च०

॥ ११ ॥

स्त्रीशिलयाभावादनं

स्त्रीशिलयां प्रणवादिदेवतास्थापनं

पीठिकापूजनं

राध्यावेश्यापूजनं

द्वारतोरणकुंभदेवताविमर्जनं

गर्भमंदिरं विंवा नयनं

महाकुंभादीन्या नयनं

तत्समये वाद्यादिघोषः

सुमुहूर्ते प्रतिष्ठा

पीठिकायां विं वस्थापनानंत

रं अष्टबंधनं

अष्टबंधन इत्यनामानि

भावाहनं

संन्यासः

पायसान्ननिवेदनं

विंवप्रस्थादनं

कवाटबंधनं

चतुर्थे हनिकवाटमुद्धाटनं

पुनस्तपनं

बहुवेरविषये प्रतिष्ठावाहनभेदः

न्यासभेदः

स्तित्यासनभेदान्यासभेदः

श्रियादिदेवीनां ब्रह्मादीनां म

हाकुंभजलेन प्रोक्षणं

॥ राम ॥

॥ ११ ॥

चंडादीनां महाकुंभजलेन प्रोक्षणं
महाकुंभे रितृजलेन मंत्रं स्मरणं
बलिपीठप्रक्षेपः
महानखादिकुंडेषु मन्त्राग्निस्त्रापनं
देवसमीपे गाथाविज्ञापयेत्
देवस्य पूजापकरणनिवेदनं
अचर्कविनियोगः
शामसंपदानि
देवोपजीविनारक्षणं
नैवेद्योत्सवादिभिर्देवतोषणं
नित्याग्निप्रतिष्ठा
तत्र होमः

पूर्णाहुतिः
प्रतिष्ठानंतरक्रिया
बलिपीठप्रतिष्ठा
तत्र नित्यबलिः
बहुबेरविषये कषाटबंधु
न निषेधः
चतुर्थे दिवसे उत्तममध्वम
चितयेन रूपनं
अंतर्ध्वजारोहणोत्सवः
माचार्यपूजा
गुरवे दक्षिणादानं
तत्र संख्या

॥ पञ्च०

॥ १२॥

प्रतिष्ठासामग्र्योच्चाचार्याय दंयमितिम्
न्येषामपि दक्षिणादानं
अनंतरंगुरुकृत्यं
गुरुनिर्गमप्रकारः
प्रतिष्ठाफलं
ष्टयकस्थापने उद्वाहः
इति प्रतिष्ठाविधिनां मज्जविंशः
मीनादिदशमूर्तीनां स्थापनविशेषः
मीनादिदशमूर्तीनां षोडशन्यासविधिः
निषेधः
शिलामयादीनां विशेषः
सिंहांतमेदविबेष्टयकुरायनं

१५५

अभेदे एकरात्र्या
लोहनविंबानां षोडशन्यास
निषेधः
कर्माद्यन्तर्गतावाहनप्रकारः
कर्माद्यन्तर्गतास्थापनक्रमः
अभिषेकादौ विंबस्थापनक्रमः
जलाधिवासायोग्यानां द्वा
याधिवासः
पुनरपि किंचिद्भेदः
वटगादौ प्रतिष्ठादौ विशेषः
देव्यास्थापने विशेषः
तत्र कुंडभेदः

॥ राम॥

॥ १२॥

स्नपनेविशेषः

तोरणपूजायांविशेषः

प्रागादिकुंडेषुदेवताविशेषः

कलशदेवता

महाकुम्भदेवता

षोडशान्यासरहितंरोपपूर्ववत्

स्नानंयविशेषः

तत्रविमानदेवता

द्वारदेवता

भावरणदेवता

चतुर्थीस्नपनं

उत्सवश्च

श्रियादिदेवीनांस्थापनफलं

इतिमीनादिदेवतानांश्रिया

दिदेवीनांस्थापनंनामएको

नत्रिंशः

१५९

श्रियादिदेवीनांपाणिग्रहणं०

तत्फलं च

विमानमंटपप्रतिष्ठा

तत्फलं

मंटपस्थापनं

तत्फलं

शास्त्रानमंटपप्रतिष्ठा

गोपुरप्रतिष्ठा

॥ पञ्च०
॥ १३ ॥

माकारप्रतिष्ठा
बलिपीठलक्षणं
बलिपीठप्रतिष्ठा
तत्फलं
महाबलिपीठलक्षणं
तत्रदेवता
प्रकारान्तरेणबलिपीठलक्षणं
अधिष्ठानानंतरंपीठलक्षणं
उपपीठलक्षणं
रूपमात्रपीठलक्षणं
विशेषबलिपीठलक्षणं
महानसप्रतिष्ठा

हारपालादिप्रतिष्ठा
धान्यागारप्रतिष्ठा
वनागारप्रतिष्ठा
पुस्तकग्रहप्रतिष्ठा
मञ्जनशालाप्रतिष्ठा
पुष्पशालाप्रतिष्ठा
पानीयशालाप्रतिष्ठा
तांबूलशालाप्रतिष्ठा
वस्त्रशालाप्रतिष्ठा
वापीकूमटाकादीनांप्रतिष्ठा
तत्फलं
उत्तिलस्मादिपाणिग्रहणंवि

॥ अथ ॥
॥ १३ ॥

मानमंटपबलिपीठमहानसतटाका
दिप्रतिष्ठाविधिर्नामत्रिंशः

अथप्रभाप्रतिष्ठा

तत्फलं

घंटाप्रतिष्ठा

घंटाविनियोगकालः

घंटादानफलं

असंस्कृतघंटाचलनेदोषः

दीपपात्रप्रतिष्ठा

घृणपात्रप्रतिष्ठा

मेर्यादीनांप्रतिष्ठा

रथादियानादीनांप्रतिष्ठा

१७९

अक्षमालाप्रतिष्ठा

रतिप्रभातप्रतिष्ठा

विधिर्नाम एकत्रिंशोऽध्यायः १८०

अथग्रहार्चास्त्रापनं

श्रीवत्सप्रतिष्ठा

तत्फलं

कौस्तुभप्रतिष्ठा

तत्फलं

वनमालाप्रतिष्ठा

तत्फलं

किरीटप्रतिष्ठा

तत्फलं

॥ पञ्च०
॥ १४ ॥

हारादिनूपुरांतंशूषणप्रतिष्ठाऽ
तत्फलं
पंचायुषप्रतिष्ठानतत्फलं
चंडादिद्वारपालानांप्रतिष्ठानतत्फलं
बैननेयप्रतिष्ठानतत्फलं
आदित्यप्रतिष्ठानतत्फलं
ब्रह्मादिदेवानांप्रतिष्ठा
दुर्गादीनांप्रतिष्ठा
विष्णुस्वेनात्यन्तिः
तत्प्रतिष्ठानतत्फलं
मन्त्रानांप्रतिकायप्रतिष्ठा
दीक्षागुरोः प्रतिष्ठा

तत्र स्वातंत्र्य परतंत्र्यभेदेन भ
क्तानां उत्सवभेदः इति क्रिया
पादे द्वात्रिंशोऽध्यायः
इति क्रियापादसमाप्तः
अथ ज्ञाननिर्णयः
अधिकारिलक्षणं
चतुर्वर्णाः
चतुराश्रमाः
चतुर्वर्णानां कर्मभेदः
विप्रगुणाः
सुनियकर्माणि
वैश्यकर्माणि

१५६

॥ राम ॥
॥ १४ ॥

रुद्रकर्माणि

रुद्रादिब्राह्मणांतानां भार्यासंख्या

कुंडगोज्ज्वलक्षणं

मनुजोमजाः

प्रतिजोमजाः

इतिनातिनिर्णयोनामप्रथमोऽध्यायः

दीक्षालक्षणविधिः

तत्रमंडपः

भनंतरकृतं

भगवद्विज्ञापनं

होमः

मायासूत्रहोमः

तत्त्वहोमः

शिष्यस्यनामदानं

मंत्रदानं

मंत्रोपदेशः

शान्तिहोमः

पूर्णाहुतिः

माशिपः

गुरुदाक्षिणा

ब्राह्मणभोजनं

शिष्यकृत्यानि

इतिदीक्षाविधिर्नामद्वितीयः १९५

अथविष्णोराराधनक्रमः

॥ पञ्च
॥ १५ ॥

तत्र स्नान भेदः
ऊर्ध्वपुंङ्ग
देवग्रहप्रवेशः
कवाटोद्घाटनं
दीपारोपणं
निर्माल्योत्सर्जनं
आसनदिग्बंधनं
पापपुरुषध्यानतश्चोपणदा
हनप्लावनं
न्यासभेदः
तत्र अष्टाक्षरन्यासः
द्वादशाक्षरन्यासः

प्रणवन्यासः
वर्णन्यासः
द्वादशाक्षरवर्णन्यासः
न्यसनप्रकारः
न्यासे मुद्राभेदः
अक्षररूपाणि
अक्षराणां वर्णाः
पङ्गन्यासः
पङ्गानां रूपाणि
न्यासबीजावर्चनं
मंत्ररक्षिः
मंत्रबीजानां रोपणस्तंभनप्लावन

॥ राम ॥
॥ १५ ॥

उद्धो धनअभिमुखीकरणानि
अक्षमालायांमंत्रजपः
जपसंख्या
पूजाद्व्याणिष्ठाळनं
पंचपात्रपूजा
द्व्याणां दहनप्लावनं
मुद्रा
पीठपूजा
आवाहनप्रकारः
प्रतिमा मुद्रा
सन्मुखीकरणं
विंबेन्यासः

आवाहनायोग्यविंबानि
योगपीठकल्पनं
मासनध्यासनं
भगवद्विज्ञापनं
मात्तमनादिदानं
पीठपूजा
आयुधपूजा
आवरणपूजा
ज्ञानविज्ञापनं
पादुकदानं
स्नानपीठस्थापनं
उपचारदानं

॥ पञ्च०
॥ १५५ ॥

तत्रमंत्रभेदाः
अभिषेकः
वस्त्रदानं
अलंकरणं
धूपदीपः
जवनिकाअपनयनं
भोजनासनं
नैवेद्यं
राजोपचारं
पानकं
पादुकासनं
तांबूलदानं

परिवारार्चनं
बलिदानं
स्तुतिपाठः
पूजाफलं
इतिनित्यसमागधनविधिर्नाम
स्तुतियः
अथनित्यहोमविधिः
अग्न्यागारस्यद्वारेचंडादिपूजनं
होमद्वयस्थापनं
होमद्वयाणि
कुंडसंस्कारः
अग्निस्थापनं

॥ यम॥
॥ १५५ ॥

परिस्तरणं
पात्रासादनं
क्षेमद्वयप्रोक्षणं
ब्रह्मावरणं
चतुश्चपणं
मान्यसंस्कारः
पर्याग्निकरणं
मान्योत्पवनं
दिक्पालपूजा
सृक्स्त्रवसंमार्जनं
चतुर्विधचरुः
परिधिः

दध्माधानं
आचाराहुतिः
मान्यभागं
अग्निधानं
निहास्यनानि
अग्निवर्णाः
आहुतिसंख्या
पूणाहुतिः
सकलीकरणं
न्यासः
आहुतीनां भेदः
समिधालक्षणं

॥ यम०
॥ १७ ॥

दुष्टसमिधादोषः
समिलंख्या
समिधोमप्रकारः
चरुहोमः
आज्यहोमप्रकारः
पूर्णहुतिः
शांतिहोमः
सौभाग्यहोमः
आरोग्यहोमः
पुष्टिहोमः
उत्तिहोमः
कामनाहोमः

आयुष्मतिप्रज्ञाप्राप्तिहोमः
वस्त्रश्रीप्राप्तिहोमः
लक्ष्मीकामनाहोमः
ज्ञानकामनाहोमः
कन्याकामनाहोमः
गोकामनाहोमः
आयुष्यकामनाहोमः
सर्वकामनाहोमः
अज्ञाधिकामनाहोमः
पुत्रकामनाहोमः
हिरण्यकामनाहोमः
सर्वसिद्धिकामनाहोमः

॥ यम॥
॥ १७ ॥

होमद्वयपरिमाणं
न्यूनाधिकप्रमाणमाहुतिनिषेधः
स्विष्टकृतहोमः
प्रायश्चित्तहोमः
पूर्णाहुतिः
परिपेचनं
मस्मधारणं
देवायमर्घ्यदानं
क्षमापनं
नित्यहोमफलं
इतिअग्निकार्यविधिर्नामचतुर्थः
अथनित्योत्सवविधिः

बलिदानं
बलिदानेनविनाउत्सवनिषेधः
बलिदानेनन्ततालादिलक्षणं
बलिदानकालेदेवस्यतांबूलादिदानं
बलिदानविधिः
महावातादिसंक्षोभेनित्योत्सवनिषेधः
महावातादिसंक्षोभेबलिदानक्रमः
पूजाकालभेदः
उत्तमागधनलक्षणं
मध्यमागधनलक्षणं
अधमागधनलक्षणं
स्नानादिकर्माणि

॥ यम ०
॥ १८॥

घटिकानां विनियोगः
श्रेष्ठकाललक्षणं
सर्वकालेषु पूजायोग्यविंबानि
वाचकालः
नीराजनकालः
नीराजनविधिः
श्रुववेरादोन्यासः
पुनरपि नीराजनविधिः
श्रियादिदेवीनां नीराजनविधिः
तत्रतूर्यचोपादि
दोषपात्रस्थापनदेशः
अर्चरात्रेनुसंश्रामस्नानादिविषये

भास्करस्योदयात्पूर्वंप्रबोधनविधिः
रात्रोनीराजनरात्रोपचार
सर्वविंबेषु कुर्यादिति
इति नित्योत्सवसमाराधनं नाम
पंचमोऽध्यायः
पुरुषसूक्तन्यासः
पुरुषसूक्तपूजाविधिः
पुरुषसूक्तहोमः
स्वगृहे पूजाविधिः
गृहे स्वातंत्र्येण पूजानिषेधः
गृहार्चनफलं
आसनभेदादष्टोत्तरशतविंशदुपचारः

॥ यम ॥
॥ १८॥

पूर्वविंशदुपचाराः

अलंकारासनदुपचाराः

यात्रासनोपचाराः पंचदश

भोजनासनोपचाराः

सुखासनेउपचाराः

चतुःषष्ट्युपचाराः

द्वानिंशदुपचाराः

पण्डितोपचाराः

सर्वासनेषुपचाराः

भोजयात्रासनेविशेषः

जिह्वानिलैरवनेविशेषः

बस्त्रहानेविशेषः

घंघटानादकालः

मावाहनमष्टांगं

शुणिकावाहनविधिः

घटनीराजनंतत्फलं

इतिनृसूक्तोपचारविधिर्नामषष्टः ॥

अथचक्राब्जविधिः

पीठादिनिर्माणं

वास्तुदेवचक्राब्जं

नारायणचक्राब्जं

स्वास्तिकंच

मौरमंडलं

इंदुमंडलं

॥ पञ्च०

॥ १९ ॥

पंचवर्णमंडलमंडनादिविशेषः

॥ उत्सवः

मंडलानांपूजाविधिः

नारायणमंडलविशेषः

पूर्वोक्तमंडलपूजनेकालः

दोष्टामंडलभेदेनकालः

आचार्यदोष्टायां शिष्यसंस्कारविधिः

तत्रमंष्टपपूजनादि

तत्रहोमादि

शिष्यस्यअभिषेकः

आचार्याणां दानं

आचार्याणां द्वागमनविधिः

इतिमंडलाराधनान्धार्याभिषेक

विधिर्नामसप्तमोऽध्यायः

२३३

अथमहाभिषेकविधिः तत्रकालः

तत्रभंकुरारोपणं

कोतुकबंधनं

स्तपनविंबाभावेप्रतिनिधिः

स्नानमंष्टपविधिः

तत्रवेदिका

तोरणादि

तोरणानिषेधस्नानानि

जलशोणी

सूत्रपातः

॥ राम ॥

॥ १९ ॥

एकाशीतिकल्पलक्षणपत्रं
कलशपीठारचना
कलशालक्षणं
तत्रद्व्यकुंभानां प्रमाणं
वारिपूर्णकुंभानां प्रमाणं
तंतुवेष्टने मंत्रः
कलशाधिवासनं होमः
कुंभानां स्थापनक्रमः
स्नानवेष्ट्यां प्रतिमानपत्रं
होमः
देवपूजनं
अभिषेकमंत्राः

चूर्णस्नानं
तच्चूर्णधारणफलं
तीर्थस्वीकारफलं
सहस्रधारास्नानं
अलंकारः
साधनादानं
चतुर्विधान्नैवेष्टं
माचार्यादिदक्षिणादानं
अन्येषामपि दक्षिणादानं
अधममध्यमस्नानकलशाः
अधमाधमस्नानकलशाः
पाप्यादिकलशपुष्पपणद्व्याणि

॥ पञ्च
॥ २० ॥

तत्प्रमाणं च
पञ्चगव्यं
तत्र प्राप्ताप्राप्तवित्तरः
गोमयस्य रसग्रहणप्रकारः
पञ्चगव्यमेकनमंत्रः
पञ्चगव्यमानं
पञ्चामृतपरिमाणं
ग्रहार्चनपञ्चामृतपरिमाणं
पात्रादिकल्पने यथोक्तदृष्ट्या
लाभे प्रतिनिधिः
मध्यममध्यमस्वपनकलशाः
मध्यमोत्तमं

मध्यमाधमं
उत्तमस्वपनं
उत्तमोत्तमं
उत्तममध्यमं
उत्तमाधमं
संक्षेपकलशाः
द्रव्याणां भिदेवताः
कालभेदेन स्वपनफलं
भेदेन कलशास्वपनं
तत्र सूत्रपातः
एकोनपञ्चाशत्कलशास्वपनं
पञ्चविंशत्कलशास्वपनं

॥ राम ॥
॥ २० ॥

षोडशकलशस्नपनं
द्वादशकलशस्नपनं
नवकलशस्नपनं
पञ्चकलशस्नपनं
एककलशस्नपनं
दक्षिणादानं
इति महाभिषेको नामाष्टमोऽध्यायः
अथ सहस्रकलशस्नानविधिः
मंष्टपनिर्माणं तत्फलं
सूत्रपातः
कलशां स्नापनप्रकारः
कलशेषु द्रव्यनिक्षेपः

तत्र देवताश्च
कलशाभिर्मंत्रणे मंत्राः
सहस्रकलशस्नाने देशिकाः
सहस्रकलशाभिषेकमंत्राः
नैवेद्यं
होमः
दक्षिणादानं
ब्राह्मणभोजनं
इति सहस्रकलशस्नानविधिः
नामनवमोऽध्यायः
अथ महोत्सवफलं
उत्सवशब्दस्यार्थः

॥ यज०

॥ २१ ॥

नित्यनैमित्तिककाम्यभेदः

जवभृतस्नानकालः

उत्सवदिनसंख्या

एकाद्विदिनात्मकं ध्वजारोहणं ॥

दुष्टवारदो

स्नानं प्रतं प्रादौ उत्सवभेदः

प्रथमोत्सवे निषेधकालः

ध्वजारोहणकालः

भेरीताडनध्वजारोहणकालभेदः

ध्वजपटलक्षणं

तत्रगरुडनिर्माणप्रकारः

तल्लक्षणं च

नयनोन्मूलनं

रायाधिवासः

स्नपनं

स्नानं प्रतं प्रादौ उत्सवभेदः

प्रथमोत्सवे निषेधकालः

रायनाधिवासः

होमः

गाथा

अनंतरकृत्यं

बंधानांगरुडस्य नैवेद्यदानादि

परैश्वरकृत्यं

ध्वजस्तंभलक्षणं

॥ राम ॥

॥ २१ ॥

तत्रपीठादिनिर्माणं
ध्वजारोहणं
वेदिकानिर्माणं
पताकारोहणं
प्रपानिर्माणं
दिक्कुंभपूजनादि
गाथा
भेरीपूजा
भेरीताडनं
दिवायुधादीमाह्वानं
वलिदानं
भेरीरटण्वतांमन्यभगमननिषेधः

तत्रदोषश्च
मान्धार्यादीनांविपत्तौप्रतिनिधिः
इति ध्वजारोहणविधिर्नामदशमः २४०
अथकुलविविधिः
तत्रयागमंटपः
तत्रप्रपानिर्माणं
तत्रकुंडादिनिर्माणं
मंटपालंकरणं
मान्धार्यावरणं
कलिंगवरणं
परिचारकावरणं
कोतुकवंधाः

॥ पञ्च०

॥ २३ ॥

नैवेद्यः

परेषुकृत्यं

मृत्तिकासंग्रहणं

अकुरारोपणं

प्रतिसरः

द्वारतोरणकुंभादिपूजा

होमः

पूर्णाहुतिः

बलिदानं

उत्सवकौतुकोत्थापनं

वीथिकापर्यटनं

स्तपनं

पर्यटनं

सहस्रधारास्नानं

उत्सवप्रथमदिवसादौ बलिहव्याणि

बल्यारंभः

बलिसमाप्तिः

तत्रानेकभेदः

जलशोण्यवगाहनं

सगयात्रा

तीर्थविंबाधिवासनं

भवभूतं

भवभूतकाले स्नानफलं

पुष्पयजनं

॥ राम ॥

॥ २३ ॥

होमः

उत्सवांतोचितस्तपनं
अग्निविसर्जनं
नोरणकुंभायुद्धासनं
ध्वजावरोहणं
मान्धार्याय ध्वजस्तंभदानं
मान्धार्यपूजा
मान्धार्यऋत्विजादीनां दक्षिणाशनं
उत्सवफलं
उत्सवागतानां पानीयादिदानफलं
यानवहनफलं
गथवहनफलं

यज्ञादिधारणफलं
यनुः सामान्य ध्वजनफलं
त्रिदिनायुत्सवे कर्मभेदः
इति महोत्सवविधिर्नाम एकादशः २३०
ग्रास्त्राग्राह्यपुष्पाणि
पुष्पग्रहणविधिः
पान्नाणि
प्रातर्योग्यपुष्पाणि
मध्याह्नपुष्पाणि
सायान् पुष्पाणि
रात्रिपुष्पाणि
मालाभेदः

॥ पञ्च०

॥ २३ ॥

गुलसीभेदः

धान्यभेदः

चरुपात्रं

चरुश्रपणेमंत्रभेदः

ग्राह्याग्राह्यफलानि

मुद्गभेदः

चल्लीभेदः

कंदर्भभेदः

ग्राह्याग्राह्यराका

प्यंजनसंस्कारः

यूषादयः

रूपफलानि

पक्कफलानि

परमाक्षविधिः

गुडाक्षविधिः

मुद्गाक्षविधिः

केवलाक्षविधिः

तांबूलसंख्या

कमुकसंख्या

नाब्दीकेरफलं

तांबूलबोटिका

अपूपविधिः

निलतंडुकाः

ष्टयुक्विधिः

॥ राम ॥

॥ २३ ॥

सक्तुविधिः
करंभादीनि
पाकभांडविधिः
नैवेद्यस्नानविधिः
पानकादनि
विष्वक्सेनायतुर्थीशदानं
विष्वक्सेनादीनां अर्पिताक्षविनियोगः
गणिकादिभ्यो देयमिति
देव्यादीनामर्पितनैवेद्यस्वीकारवि
पयाणि
विष्मो नैवेद्यप्रशंसा
पित्रादिभ्यो नैवेद्यदानफलं

प्रसादस्वीकारफलं
तीर्थमहिमा
तीर्थस्वीकारफलं
तीर्थेन पितृतर्पणविशेषः
नास्तिकादीनां तीर्थदानविशेषः
इति पुष्पहविर्विधानं नाम द्वादशः २५४
पंचकालविधिः
पंचकालनामानि
प्रथमं कर्माभिगमनं
द्वितीयमुपासनं
तृतीयार्द्रया
चतुर्थीसाध्यायः

॥ पञ्च०
॥ २४ ॥

पञ्चमोयोगः
उत्थानविधिः
कर्माभिगमनलक्षणं
न्यासः
मृप्रार्थना
उपवीतस्थापनं
मूत्रपुरीषोत्सर्जनं
तत्रदिङ्मयमः
शौचविधिः
माचमनं
दंतधावनं
दंतकाष्ठलक्षणं

जिह्वानिर्लेखनं
स्नानं
तत्रनलानि
तपोदकस्नानं
मंध्या
तर्पणं
उपस्थानं
अभिवादनं
जपहोमाद्यर्चनं
उपादानलक्षणं
तत्रपूजासाधनानिमंथहणं
अथर्ज्यालक्षणं

॥ राम ॥
॥ २४ ॥

स धान्स्नानं
सूक्तिकास्नानं
जलाभिमंत्रणं
अधमर्षणस्नानं
होमांतेयजनं
इगंतंते इत्यादिस्तुतिः
वैश्वदेवः
पंचमहायज्ञाः
अतिथिः
पोष्यवर्गाः
सोजनं
अथ स्वाध्यायलक्षणं

पश्चिमसंध्या
सायमीज्या
शयनं
अथ योगलक्षणं
पंचकालाचरणफलं
इति पंचकालविधानं नाम त्रयोदशः
अथ गमजयंत्युत्सवः
भरतजयंत्युत्सवः
लक्ष्मणभरात्रुघ्नजयंत्युत्सवः
नृसिंहजयंत्युत्सवः
वसंतोत्सवः
दमनोत्सवः